

תל אביב, ב' בסיון, תשס"ו

29 במאי, 2006

חוזר מס' ח-06-2186

(9626.doc)

לכבוד
התאגידים הבנקאיים

הנדון: העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

(הוראות הדיווח לציבור)

מבוא

1. בשנים האחרונות חל גידול בהיקפי הפעילות בעסקאות רכש חוזר והשאלות של ניירות ערך במערכת הבנקאית, אשר יצר את הצורך לקבוע כללי מדידה וגילוי לעסקאות אלו. בנוסף נוצר צורך לעדכן את כללי המדידה והגילוי לעסקאות אחרות בהן מועברים נכסים פיננסיים, לרבות בעסקאות איגוח.
2. לאחר התייעצות בוועדת הקשר של לשכת רואי חשבון בישראל עם המפקח על הבנקים ובוועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות, אני מתקן בזה את הוראות הדיווח לציבור כמפורט להלן.

התיקונים להוראות הדיווח לציבור

3. בחודש ספטמבר 2000 פרסם ה-FASB בארה"ב את התקן של כללי חשבונאות פיננסית מספר 140 בדבר "כללי חשבונאות להעברות ושירות של נכסים פיננסיים, ולסילוק של התחייבויות" (SFAS 140 – Accounting for Transfers and Servicing of Financial Assets and Extinguishments of Liabilities) (להלן – תקן 140).
4. ההוראות שנקבעו בחוזר זה מאמצות את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן 140 בהתייחס לכל העסקאות של העברה ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות, לרבות:
 - א. עסקאות רכש חוזר והשאלת ניירות ערך (ההוראה בנושא המדידה של מכירות בחסר לפי שווי שוק מבוססת על הוראות ה-Call report) לרבות הרישום של Wash Sales;
 - ב. מכירת תיקי הלוואות;
 - ג. איגוח נכסים פיננסיים;
 - ד. התאגדויות אשראי (Loan Syndications);
 - ה. השתתפויות באשראי (Loan Participations);
 - ו. קיבולים בנקאיים (Banker's Acceptances) והשתתפויות בסיכון שבהם;

ז. הסכמי ניכיון (Factoring).

5. ההוראות מאמצות את הכללים שנקבעו בתקן 140 להבחנה בין העברות נכסים פיננסיים שירשמו כמכירה לבין העברות אחרות. אומץ העיקרון לפיו נכס פיננסי שהועבר יוצג במאזן של הצד השולט בו, בין אם הוא מעביר הנכס ובין אם הוא מקבל הנכס. בהוראות מפורטים מבחני השליטה המתייחסים לעסקאות רכש חוזר, השאלה של ניירות ערך, איגוח הלוואות, מכירה והשתתפות בהלוואות.

6. בנוסף, ההוראות שנקבעו בחוזר זה מאמצות את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן 140 בהתייחס למדידה של נכסים פיננסיים שלפי תנאיהם החוזיים יכול שיפרעו בפרעון מוקדם כך שהמחזיק לא יכסה את השקעתו;

7. הוראות תקן 140 שולבו בסעיף 21 להוראות הדיווח לציבור. מספור סעיפי המשנה בסעיף 21 להוראות תואם את מספור הסעיפים בתקן 140. בהערות שוליים שולבו, בהתייחס לעסקאות רכש חוזר והשאלת ניירות ערך:

א. שאלות ותשובות רלבנטיות שנכללו בקובץ שאלות ותשובות שפורסם בחודש פברואר 2001 על ידי ה-FASB : FASB Special Report, A Guide to Implementation of Statement 140 on Accounting for Transfers and Servicing of Financial Assets and Extinguishments of Liabilities.

ב. סעיפים רלבנטיים מדברי ההסבר לתקן 140.

ג. הבהרות נוספות, בעיקר בדבר סיווג פריטים במאזן ודוח רווח והפסד של תאגיד בנקאי. כתוצאה מאימוץ הוראות תקן 140 בוטלו סעיפים בהוראות הדיווח לציבור שהתייחסו לרישום של העברות של נכסים פיננסיים (סעיף 15 – מכר חוזר או רכישה חוזרת; סעיף 16 – מכירת הלוואות; סעיף 17 – השתתפויות בהלוואות; סעיף 18 – מכירה בחסר והשאלה של ניירות ערך). בשל האמור חל שינוי במספור של הסעיפים 18א, 19, 20, 21 ו-22, שהפכו לסעיפים 17, 18, 18א, 19 ו-20 בהתאמה. בנוסף, בוטלו ההוראות בסעיף 59 ד. (עמוד 5-664) לגבי הכרה ברווח ממכירה של אגרות חוב זמינות למכירה בסמיכות למועד רכישה של אגרות חוב בעלות תכונות זהות (Wash Sales), ובוטלה ההתייחסות לחישוב רווח ממכירת הלוואות בנספח ד' (עמ' 84-669).

הבהרות לכללים שנקבעו בתקן 140

8. בהתאם לגילוי המקובל בדוחות כספיים של בנקים גדולים בארה"ב:

א. הובהרו הסיווגים במאזן ובדוח רווח והפסד של עסקאות רכש חוזר, מכר חוזר, השאלה ושאלה של ניירות ערך, כאשר הביטחון לעסקה הינו מזומן, (ראה הערת שוליים מספר 9 לסעיף 21.15 בעמוד 21.5-661, עמוד 1-669 ועמוד 57-669).

ב. הובהר הסיווג בדוח רווח והפסד של הכנסות משירות תיקי אשראי (ראה עמוד 58-669).

ג. הובהר הסיווג במאזן של עסקאות מכירה בחסר (ראה עמוד 4-663).

ד. הובהר הסיווג של ניירות ערך במאזן של המעביר (החייב), כאשר הצד המקבל (המלווה) רשאי למכור או לשעבד אותם מחדש (ראה הערת שוליים מספר 10 לסעיף 21.15 בעמוד 661-21.5, ועמוד 1-669).

9. בהוראות נקבע, לפי תקן 140, כי כאשר תאגיד בנקאי משאיל ניירות ערך ומקבל תמורתם כ"ביטחון" ניירות ערך שהוא רשאי למכור או לשעבד, עליו לרשום במאזן את ניירות הערך שקיבל, ואת ההתחייבות להשיבם לשואל. תקן 140 לא מבהיר את אופן המדידה השוטפת של ההתחייבות להשיב את ניירות הערך לשואל, במצב שבו ניירות הערך עדיין לא נמכרו על ידי המשאיל. בהתאם לאופן המדידה המקובל של התחייבויות כאלו אצל ברוקרים-דילרים גדולים בארה"ב נכללה הבהרה לפיה, כאשר התאגיד הבנקאי ממיין את ניירות הערך שהתקבלו כ"ביטחון" מהשואל כניירות ערך למסחר, עליו למדוד את ההתחייבות להשיבם לשואל לפי שווי השוק של ניירות הערך (ראה הערת שוליים מספר 9 לסעיף מספר 21.15 בעמוד 661-21.5).

10. לאור חובות הגילוי שנקבעו בסעיף א.21.17 לתקן 140, ובהתאם לאופן ההצגה בדוחות של ברוקרים – דילרים גדולים בארה"ב, הורחבה מתכונת ביאור 14 – שעבודים, תנאים מגבילים ובטחונות (נוסף עמוד 44-669). תאגידים בנקאיים יתאימו את רמת הגילוי להיקף פעילות השאלת ניירות ערך ועסקאות רכש חוזר שהם מבצעים.

11. בשלב זה, ההוראות אינן כוללות:

- א. דוגמאות ליישום כללי המדידה והגילוי שנכללו במדריך ליישום ובנספח C של תקן 140;
- ב. התייחסות לטיפול בהעברות בהקשר של עסקאות חכירה, שנכללה בתקן 140;
- ג. התייחסויות רלבנטיות מדברי הסבר שנכללו בתקן 140, ומקובץ שאלות ותשובות לתקן 140, בנוגע לעסקאות איגוח;
- ד. פרסומים רלבנטיים אחרים בארה"ב, שעשויה להיות להם השפעה מהותית על הטיפול החשבונאי של נכסים פיננסיים, כגון FIN 41, FIN 46R, ו-EITF 99-20.
- ה. התייחסות מלאה לאופן הסיווג במאזן של נכסי שירות והתחייבויות שירות, של זכויות שנשמרו בנכסים פיננסיים שהועברו, ולאופן הסיווג במאזן ובדוח רווח והפסד של עסקאות השאלת ניירות ערך בהן הביטחון לעסקה אינו מזומן או נכסים פיננסיים אחרים שהמשאיל יכול למכור או לשעבד.

ההתייחסות לנושאים אלה תיקבע בהמשך, במידת הצורך. עד אז, לאור העובדה שהוראות המפקח על הבנקים בדבר העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות מבוססות על כללי החשבונאות שנקבעו בנושא בארצות הברית, התאגידים הבנקאיים ורואי החשבון שלהם נדרשים לעקוב אחר ההנחיות הרלבנטיות שמשפיעות על הטיפול החשבונאי בדבר העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות, שהינן בתוקף בארצות הברית, ולעדכן את הטיפול החשבונאי שנקבע בהוראות המפקח על הבנקים בהתאם.

12. ההוראות אינן כוללות התייחסות לניהול בנקאי תקין של עסקאות השאלת ניירות ערך, עסקאות רכש חוזר ועסקאות איגוח. התייחסות לנושאים אלה תיקבע בנפרד.

תחולה

13. הוראות אלו יחולו על כל התאגידים הבנקאיים.

תחילה והוראות מעבר

14. התיקונים להוראות הדיווח לציבור יחולו על עסקאות השאלת ניירות ערך, רכש חוזר של ניירות ערך, איגוח נכסים פיננסיים, העברות אחרות של נכסים פיננסיים, מתן שירות לנכסים פיננסיים וסילוק התחייבויות, שיבוצעו לאחר 31.12.2006. יישום למפרע של הוראות אלו אינו מותר. הוראת תחילה זו מבוססת על הכללים שנקבעו בארה"ב בסעיף 19 ל-SFAS 125 בעת היישום לראשונה של כללים בהתייחס לעסקאות של העברת נכסים פיננסיים. תאגיד בנקאי המעוניין להקדים וליישם הוראות אלה, או נתקל בקשיים מיוחדים ביישומן, יפנה אל מר מ. שפיגל, סגן המפקח על הבנקים, לקבלת הנחיות ספציפיות.

15. כאשר בישראל יאומץ במלואו תקן חשבונאות בינלאומי מספר 39 בדבר "מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה", העוסק גם בנושא של העברות של נכסים פיננסיים, נבחן את הצורך להתאים את הוראות הדיווח לציבור לתקינה החדשה. עם זאת מובהר כי גם לאחר אימוץ התקינה האמורה בהוראות הדיווח לציבור, נכסים פיננסיים שהועברו בעסקה שטופלה חשבונאית כמכירה לפני תאריך זה, ימשיכו להיות מטופלים לפי כללי החשבונאות שנקבעו בנושא בארה"ב. הוראה זו מבוססת מחד על הכללים שנקבעו בארה"ב בסעיף 25 לתקן 140 (שהחליף את תקן 125), ומאידך על ההמלצות שנכללו בדוח הועדה לבחינת היבטים הנוגעים להנפקת אגרות חוב מגובות בנכסים (איגוח – להלן דוח ועדת חיימוביץ'-אשר).

16. כללי המדידה שנקבעו בסעיף 21.14 לגבי נכסים פיננסיים מסוימים הניתנים לפרעון מוקדם יחולו על כל הנכסים הפיננסיים הרלבנטיים שיוחזקו או ירכשו על ידי התאגיד הבנקאי ביום 1.1.2007, ואילך. הוראת תחילה זו מבוססת על הכללים שנקבעו בארה"ב בסעיף 21 ל-SFAS 125.

17. הוראות מעבר לגבי זכויות נדחות שנשמרו בעסקת איגוח (ראה סעיף 6.2.2 בדוח ועדת חיימוביץ' – אשר):

תאגיד בנקאי שיישם הוראות אלו, העביר נכסים פיננסיים בעסקת איגוח שנרשמה כמכירה, והכיר בזכויות נידחות שנשמרו בעת ההעברה, יטפל בזכויות אלו לאחר ההכרה לראשונה כמפורט להלן:

1) היתרה המאזנית של הזכויות הנידחות שנשמרו תופחת לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת הפירעון של הזכויות הנדחות, אך לא יותר מאשר בתוך תקופה של 36 חודשים ממועד יצירתן (בתום החודש הראשון יופחת 1/36 מהיתרה, בתום החודש השני יופחת 1/35 מהיתרה וכן הלאה).

- (2) בכל מועד דיווח יש לבחון את הצורך ברישום ירידת ערך של הזכויות הנדחות.¹
- (3) אם, לאחר האיגוח, נמכר חלק מהותי מהזכויות הנדחות שנשמרו לצדדים שאינם קרובים למעביר, הזכויות הנדחות שנתרו ימדדו לפי הסעיפים הרלבנטיים בהוראות הדיווח לציבור.

עדכון קבצים

18. מצ"ב דפי העדכון לקובץ הוראות הדיווח לציבור. להלן הוראות העדכון:

<u>להכניס עמוד</u>	<u>להוציא עמוד</u>
(5/06) [9] 640 -7	(12/04) [8] 640 -7
* (12/04) [11] 640 -8	* (12/04) [11] 640 -8
(5/06) [16] 640 -9-9.1	(12/04) [15] 640 -9-9.1
(5/06) [6] 640 -9.2	(12/04) [5] 640 -9.2
(5/06) [16] 640 -9.3-9.4	(12/04) [15] 640 -9.3-9.4
(5/06) [6] 640 -9.5	(12/04) [5] 640 -9.5
* (12/04) [13] 640 -9.6	* (12/04) [13] 640 -9.6
* (12/04) [4] 640 -9.7	* (12/04) [4] 640 -9.7
(5/06) [15] 640 -10-11	(12/04) [14] 640 -10-11
(5/06) [5] 640 -12	(12/04) [4] 640 -12
(5/06) [15] 640 -13	(12/04) [14] 640 -13
* (12/04) [14] 640 -16	* (12/04) [14] 640 -16
(5/06) [13] 640 -17	(12/04) [12] 640 -17
(5/06) [13] 640 -18	(12/04) [12] 640 -18
(5/06) [13] 640 -20	(12/04) [12] 640 -20
(5/06) [5] 640 -21	(12/04) [4] 640 -21
(5/06) [9] 640 -28	(12/04) [8] 640 -28
* (12/04) [10] 640 -29	* (12/04) [10] 640 -29
(5/06) [13] 661 -2	(12/04) [12] 661 -2
(5/06) [12] 661 -18	(12/04) [11] 661 -18
----	(11/00) [2] 661 -18.1
(5/06) [9] 661 -19	(12/96) [8] 661 -19
(5/06) [8] 661 -20	(8/94) [7] 661 -20
(5/06) [9] 661 -21	(2/06) [8] 661 -21
(5/06) [1] 661 -21.1-21.42	-----
* (11/00) [10] 662 -1	* (11/00) [10] 662 -1
(5/06) [10] 662 -2	(1/97) [9] 662 -2

¹ ראה - EITF 99-20 "recognition of interest income and impairment on purchased and retained beneficial interests in securitized financial assets"

להכניס עמוד

(5/06) [12] 662 -5
* (11/00) [1] 662 -5.1
(5/06) [10] 662 -15
* (8/94) [7] 662 -16
* (1/03) [12] 663 -3
(5/06) [11] 663 -4
(5/06) [12] 663 -13
* (10/02) [11] 663 -14
(5/06) [11] 664 -5
(5/06) [12] 664 -6
(5/06) [15] 668 -1
(5/06) [17] 668 -2
(5/06) [12] 669 -1
* (12/04) [11] 669 -2
* (12/04) [10] 669 -11
(5/06) [14] 669 -12
(5/06) [13] 669 -42
(5/06) [11] 669 -43
(5/06) [1] 669 -44
* (12/04) [9] 669 -45
(5/06) [15] 669 -46
(5/06) [15] 669 -47
* (12/04) [13] 669 -48
* (12/04) [6] 669 -52.3
(5/06) [4] 669 -52.4
(5/06) [11] 669 -53
* (12/04) [9] 669 -54
* (12/04) [10] 669 -55
(5/06) [12] 669 -56
* (12/04) [11] 669 -56.1
(5/06) [14] 669 -57
(5/06) [15] 669 -58
* (12/04) [3] 669 -58.1
(5/06) [13] 669 -67
(5/06) [5] 669 -67.1
* (12/04) [10] 669 -69
(5/06) [9] 669 -70

להוציא עמוד

(11/00) [11] 662 -5
* (11/00) [1] 662 -5.1
(11/00) [9] 662 -15
* (8/94) [7] 662 -16
* (1/03) [12] 663 -3
(11/00) [10] 663 -4
(10/02) [11] 663 -13
* (10/02) [11] 663 -14
(10/02) [10] 664 -5
(10/02) [11] 664 -6
(10/02) [14] 668 -1
(12/04) [16] 668 -2
(12/04) [11] 669 -1
* (12/04) [11] 669 -2
* (12/04) [10] 669 -11
(12/04) [13] 669 -12
* (12/04) [12] 669 -42
(11/00) [10] 669 -43

* (12/04) [9] 669 -45
(12/04) [14] 669 -46
(12/04) [14] 669 -47
* (12/04) [13] 669 -48
* (12/04) [6] 669 -52.3
(12/04) [3] 669 -52.4
(12/04) [10] 669 -53
* (12/04) [9] 669 -54
* (12/04) [10] 669 -55
(12/04) [11] 669 -56
* (12/04) [11] 669 -56.1
(12/04) [13] 669 -57
(12/04) [14] 669 -58
* (12/04) [3] 669 -58.1
(12/04) [12] 669 -67
(12/04) [4] 669 -67.1
* (12/04) [10] 669 -69
(12/04) [8] 669 -70

להכניס עמוד

(5/06) [11] 669 -72
* (12/04) [11] 669 -73
(5/06) [8] 669 -84
(5/06) [12] 680 -11
* (12/04) [13] 680 -12
(5/06) [12] 680 -16
* (12/04) [2] 680 -16.1
(5/06) [13] 680 -19
(5/06) [6] 680 -20
(5/06) [1] 699 -43-45

להוציא עמוד

(12/04) [10] 669 -72
* (12/04) [11] 669 -73
(8/94) [7] 669 -84
(12/04) [11] 680 -11
* (12/04) [13] 680 -12
(12/04) [11] 680 -16
* (12/04) [2] 680 -16.1
(12/04) [12] 680 -19
(12/04) [5] 680 -20

* עמוד זה הודפס מחדש בעקבות המעבר להדפסה דו-צדדית. ההדפסה בעדכון זה זהה לנוסח הקיים.

בכבוד רב,

יואב להמן

המפקח על הבנקים